

Forblad

Lerindskud - En daarlig isolation der bliver slet udført?

E. Monberg

Tidsskrifter

Arkitekten 1932, Ugehæfte

1932

LERINDSKUD — EN DAARLIG ISOLATION DER BLIVER SLET UDFØRT?

Fra Arkitekt Henning Hansen har vi modtaget nedenstaaende aabne Brev til Arkitekt E. Mønberg.

Kære Mønberg.

I K. A. B.s udmærkede Aarvog for Bygge- og Boligvæsen 1932 skriver De under „Boligbyggeriet i København i de senere Aar“ — Side 46 — følgende: „Hvad der ogsaa bidrager til Lydforplantningen er det slette Lerindskud, som benyttes hos os. Oplagt paa rette Maade og i rette Tykkelse kunde det blive et meget godt Indskud, men er der noget Bygningsarbejde, der vanemæssigt udføres slet, er det Oplægningen af Indskudsler. Ofte er det Tørveknolde, der ikke er klappet sammen og saaledes isolerer slet, og har Leret været fugtigt og har været traadt sammen, bliver der som Regel kun et ganske tyndt Lag tilbage, mange Steder af minimal Tykkelse. Indskudsleret burde altid klappes sammen, og Revnerne efter Udtørringen udgysses med udrørt Lermasse, og i færdig Stand ingen Steder være under 8 cm.“

Naar De skriver noget om de senere Aars Byggeri her i København, vil jeg paa Forhaand være tilbøjelig til at dele Deres Meninger, Deres Erfaringer er sikre nok — men her med den slette Leroplægning kan De ikke have Ret. —

Det vilde nemlig betyde, at vi var ude i, skal vi sige, meget uholdbare Forhold.

Det vilde f. Eks. betyde, at Bygningskommissionens Embedsmænd paa et væsentlig Punkt undlod at overholde Lovens klare Bud. Der staar som bekendt i Byggelovens § 38 følgende: „I Bjælkelag, over eller under hvilke der findes Beboelsesrum, skal der i 3 Tommers Afstand fra Oversiden af Bjælken anbringes et Indskud af Bræder, der maa have mindst 1 Tommes Tykkelse og over alt slutte tæt sammen; paa dette Indskudsdække skal der anbringes et mindst 2 Tommer tykt fast stampet Lerlag.“ Dette er Lovens Krav, som ingen, der har med Byggeri at gøre, kan undlade at opfylde — det være sig Bygningskommissionens Tilsynsførende i alle Grader, Arkitekter og Haandværkere, og det ligner meget stærkt Deres Mening om, hvorledes Indskud bør behandles, det er maaske endda noget bedre, bemærk mine Understregninger.

Det vilde ogsaa betyde en hel Del andet, hvis De har Ret. —

Da De jo udmærket godt ved, hvorledes Leret bør oplægges kan man gaa ud fra, at De i Deres Beskrivelser forlanger det rigtigt udført — men ellers lever jo § 38 — og da De f. Eks. ved det kommunale Byggeri har fuld Myndighed til at føre Krav af den Art igennem — det kan vel ikke alene være det privat administrerede Byggeri, eget og andres, De tænker paa — hvorfor skulde dette Arbejde da saa ikke blive udført som det bør? De paagældende Entreprenører vil ikke, sely om de

virkelig skulde have Lyst til det, kunne undlade at opfylde Loven og Kontrakterne. Kommunens stærke Kontrol vil her selvfølgelig være fuldt ud paa Arkitektens Side — hvor er da Mulighederne for det slet udførte Arbejde.

Deres Udtalelser kan ikke være berettigede, Leroplægningen i de senere Aars Byggeri i København er ikke ulovlig og vanemæssig slet udført, ejheller for det Byggeris Vedkommende, Deres Kollegaer har Medansvar for — hvad er der da om det?

Var det ikke muligt, at De her i vort Blad gik nærmere ind paa Sagén, saaledes at Aarsagerne til det paa-staaede, skadelige Forhold blev fuldt belyst og Læge-dommen funden? — hvis den da tiltrænges. —

Henning Hansen.

Redaktionen har forelagt Brevet for Arkitekt Mønberg, der har sendt os følgende Svar.

Kære Henning Hansen.

Naar jeg i ovennævnte Artikel har angrebet Lerindskuddet, saaledes som det sædvanligt udføres her i København, er det fordi jeg i mange Aar har ærgret mig over at se den Udførelsesmaade som benyttes og tolereres, og fordi den forringer Lydisolationen, der i Forvejen er saa ringe og tages saa lidt Hensyn til i de store Beboelsesejendomme.

I den Priskurant, der er gældende imellem Murer-mestrene og Murerarbejdsmandene, er der anført 3 Prisklasser for at opbære, henlægge og vande Ler samt klappe det med Skovl, nemlig i en Tykkelse af 5 cm, 6,5 cm og 8 cm.

Naar man i sin Beskrivelse forlanger henlagt et Lerlag af 5 cm Tykkelse = 2", skulde man opnaa den i Byggeloven forlangte Tykkelse, men dette er ikke Tilfældet, da det er mange Aars Kutyme, at Tykkelsen maales for Leret løst henlagt, ligesom Leret sædvanligt ikke vandes og klappes med Skovl.

Skal dette indføres, vil det kræve nye Prisaftaler.

Hvorledes Lerindskuddet ender med at blive, beror paa forskellige Ting, først og fremmest Lerets Beskafenhed og Fugtighedsgrad ved Henlægningen.

Det er ikke altid, at der kan skaffes velegnet Ler paa det Tidspunkt, da det skal benyttes. Henlægges Indskuddet i Sommertiden af Ler, som i længere Tid har været opgravet, er dette tørt og bestaar af haarde Knolde, der kun delvis bliver trampet sammen, og kun faar Væde af det Vand og Mørtel, der spildes under Pudsearbejdet. Dette Lerlag bliver saaledes aldrig tæt og lydisolerende, men har til Gengæld den Fordel, at det er tørt, naar Bræddegulvene bliver lagt.

Er Leret derimod gennemvaadt, naar det oplægges, hvad ofte er Tilfældet, naar det opgraves paa selve Byggepladsen og har faaet en Del Regn, bliver Laget

en blød Masse, som sammentrædes langs Væggene under Pudsearbejdet, men paa Grund af dets Blødhed, bliver det adskillige Steder traadt for meget sammen. Selv om man, hvad jeg som Regel gør, forlanger et Lag af 8 cm Tykkelse, opnaar man alligevel, at der mange Steder kun bliver et Lag af nogle faa Centimeter tilbage, og saa begynder Kampen om igen at faa opbaaret et nyt Lag, og er man heldig, lykkes det at faa et passende Lag overalt; men saa melder den ny Vanskelighed sig, nemlig at det vaade Lag, naar det er oplagt i Vinterhalvaaret, er Maaneder om at tørre, saa det ender med at Bræddegulvene henlægges over et vaadt Indskud, til stor Skade for Bygningen.

Man kan i Henhold til Priskuranten opnaa et bedre Lerindskud ved at vande Leret og behandle det med Klaptræ, men dette betyder en Fordyrelse paa 35 pCt., og hvem tør forlange dette ved de almindelige Beboelseshuse, hvor Økonomien spiller en saa stor Rolle, og hvor man ikke tør fordyre Byggeriet med Udførelsesmaader, der ikke er gængse.

Det undrer mig, at De ytrer Forbavselse over, at Lerindskud udføres vanemæssigt slet, da det er en almindelig kendt Sag, og De faar sikkert ikke Indskuddene udført bedre end andre paapasselige Tilsynsførende. Man kan efter min Mening ikke længere undgaa at tage det vigtige Spørgsmaal om nødvendig Lydisolation i de større Beboelsesbygninger op til Behandling — her som andre Steder — og herunder hører Spørgsmaalet om Indskud hjemme, og kunde denne lille Diskussion hjælpe til, at man fandt paa bedre Indskud og udførte disse i vore Bygninger, skulde det glæde mig.

E. Monberg.